

Stjerner og skjebner

Vår tid er preget av de mest bisarre motsetninger som helt disharmonisk kan virke i ett og samme menneske.

Et eksempel er den sterke bølge av astrologiske forestillinger og interesser som preger en forbausende stor befolkningsgruppe, som samtidig kan beholde de vanlige populariserte forestillinger om det moderne, astrofysiske verdensbillede: - det vil si, to forestillingsverdener som står i den grelleste kontrast, og som gjensidig utelukker hverandre i den form de tenkes, - men hvor man ikke desto mindre ubekymret beholder begge i en inkonsekvent slendriantenkning. Man leser om de siste astrofysiske iakttagelser og teorier om spiraltåker, melkeveisystemer og kvasarer, – og så leser man straks etter "ukens horoskop". Eller man finner hos storbyens største bokhandlere astrologiske fødselsdagshilsener og notisbøker. Begge deler er like salgbare. Det mest forbausende er, at alle disse astrologiske forestillinger slett ikke gradvis blir fordrevet eftersom den astrofysiske opplysning skrider frem, snarere tvertimot. Man kan tydelig i løpet av de siste 60-70 år påvise en stigende bølge av astrologisk interesse.

Hva kan grunnen være til dette? Den alminnelige dumhet og overtroiske naivitet kan ikke forklare den styrke man sporer i menneskesjelenes resonans når man sier "Mars i Skorpionen", "Venus i Tyren" eller "Jupiter i Fiskene" etc.

I et rystende historisk drama har vi i dette århundrede sett, hvorledes arketyperiske ursymboler kan misbrukes som suggestjonsmiddel for massene: nasjonalsosialistenes bruk av hakekorset. Selvfølgelig måtte de sosialøkonomiske betingelser først være der, før det kunne nytte å vinne så langt frem med den nazistiske terrorpropaganda. Og naturligvis hadde de også kunnet velge andre ord og tegn. Men de valgte hakekorset, svastikaen, - ett av de eldste arketyperiske symboler i menneskeheten, det "lykkebringende", et billedsymbol som også finnes igjen i den firbladete lotusblomst, muladhara chakra, ved den nederste del av ryggraden, – død og liv forenet i ett og samme bilde, appellerende til det mest ubevisste i forplantningskreftene. Utvilsomt hadde hakekorssymbolet en ekstra suggestiv effekt ved den underbevisste resonans. For øvrig uten sammenligning er der en tilsvarende dyp urbilledresonans i dyrekrets billedenes sprog. Og når man så i vårt århundredes forflatete populærvitenskap kommer med et åndsforlatt, materielt verdensbillede, som bare kan etterlate hungersnød i dypere menneskenaturer, er det ikke merkelig at det gamle dyrekretsurbilledsprog plutselig viser seg å ha en helt overraskende og "absurd" resonans, også hos folk som ikke forstår noesomhelst av det. Man kjenner underbevisst noe vibrere i et dypere lag, og så går man gladelig på limpinnen og godtar samtidig det rene nonsens.

En første betingelse for å forstå dyrekrets billedenes sprog er at man blir klar over at det her ikke finnes noen enkle, "entydige" definisjoner, like lite som i drømmebilleder eller folkeeventyr eller i andre mytiske billedverdener. Her gjelder overalt flertydighet. Her er skikt bakom skikt, og hvert bilde er som en brønn uten bunn. Og allikevel er det mulig å stige inn i dette billedsprogs "andre verden".

Hva er dyrekretsen? Det er hele menneskevesenet, hele menneskeskikkelsen i et makrokosmisk bilde. På gamle bilder kan man se alle dyrekrets billedsymbolene plassert i de forskjellige kroppsdelene i mennesket:

Vedderen - hodet, (oppreisningskraften), Tyren - strupehodet, (den talende virkekraft), Tvillingene - skuldrene, (eller rettere sagt: høyre-venstre-symmetriprinsippet), Krepsen - brystkassen, Løven - hjertet, Jomfruen - fordøyelsesfeltet, Vekten - hoftene, Skorpionen - kjønnsorganene, og endelig de fire nederste: Skytten, Stenbukken, Vannmannen og Fiskene - får, knær, legger og føtter eller like meget: overarmer, albuer, underarmer og hender. Det er alle kroppsdelene i sine gjensidige forhold og funksjoner innenfor helheten – der ute i det makrokosmiske i en krets slik at Vedderen - (hodet) og Fiskene - (føttene) møtes, det vil igjen si at det lille embryo i mors liv blir som et avbilde av den store himmelskrets. Dyrekrets billedsproget sier: Mennesket er født ut av de guddommelige skapende krefter som virker i hele kosmos. Dyrekrets billedene står altså ikke for noen materielle, lysende stjerne-gasskuler. De ytre lysende stjerner er bare det som kommer til syne i det fysiske sansbare av disse skapende krefter. De er retningsvisere til de guddommelige vesener. Hvert menneske har i dette sprog alle 12 dyrekrets-billedkrefter i seg. Kanskje er en av dem eller noen av dem sterkere betonet enn de andre. Men før vi går inn på de spørsmål og problemer som reiser seg ved en individualisert betraktning, kan vi finne et annet betydningsskikt som krysser det førstnevnte.

Tenker vi oss de fire nederste bort, får vi et menneske bilde uten armer og ben, uten muligheter til handlingsvirksomhet på jorden. Alt det som utfolder seg i menneskehetens yrkesvirksomheter forutsetter de fire nederste dyrekrets billeders kraftsfærer. Alle yrker helt frem til de moderne abstraktkompliserte yrkesformer er

avledet av eller bygger videre på det grunnlag som i ren form kom frem i uryrkene, og som viser seg i de fire nederste dyrekrets billeders symbolsprog: Skytten: jakt og fiske. Stenbukken: nomaden. Vannmannen: jordbrukeren. Fiskene: handelsyrket.

Jegerens pil er Skyttens symboltegn. Vannmannen, Aquarius, er vanligvis avbildet som en mann, som går med en krukke og heller vann ut på åkeren, det er jorden som pleies og dyrkes. Fiskenes symbol er i virkeligheten to handelsskip med en forbindelsesbro. For vel 2000 år siden, da disse symboler ble utformet, hadde handelsskipene ofte form som fisk, med fiskehode i baugen og fiskehale i akterstavnen. De to fiskene i dyrekrets billedets symbol er altså to handelsskip som møtes og gir et bilde av handelsyrket. Har man funnet disse tre, kan man forstå at Stenbukken bør gjelde nomadens yrke, selv om det synes å måtte være feil, hvis man tar Stenbukken naturalistisk, da den jo er alt annet enn et typisk nomadedyr. Men tegnet er faktisk anderledes: Man ser en bukk som går over i en slags fiskehale, som snor seg en hel gang rundt. Formen sees ennu tydelig i det forkortete Stenbukksymboltegn.

En av Stenbukkens betydninger er derfor: dyret som er blitt forvandlet, temmet.

Det står for nomadeyrket. Dermed trer de fire nederste dyrekrets billedsymbolene frem som uryrkenes symboler, grunnlaget for alle andre avledete og tilføyete yrker.

Stenbukken har også en annen betydning som vi straks vil nevne. Omgangen med dyret kan føre til at man blir oppslukt av det dyriske. Og vi ser da også bilder hvor Stenbukken er blitt et land-hav-uhyre som sluker et menneske. Men det er en uavgjort kampsituasjon. Går man bevisst dypt inn i dyrets mørke buk, kan man også komme forvandlet frem, - som Jonas av havuhyrets (Stenbukkens) buk. Stenbukken er slik også selve forvandlingens og innvielsens, initiasjonens bilde. Igjen et eksempel på dette billedsprogs mangetydige muligheter.

Et helt annet skikt i dette urbilledsprogs betydninger finner man når man betrak ter menneskelivets holdningsmuligheter, adferdstendenser. Sammenlign f.eks. livs mønsteret til et menneske hvor viljevirkosomheten står i forgrunnen i kontrast til den motsatte mulighet hvor forståelsen er toneangivende. Viljevirkosomhet kan være så meget, den uopphørlig strømmende aktivitet, hvor noe må utrettes, like fra den skapende virksomhet hvor menneskets åndsvesen viser seg i selve virk osomheten, til den trivielle rundkjøring med den aller snevreste horisont, men hvor hele tiden "noe må gjøres". Kommer man med et erkjennelsesspørsmål til en slik ekstremt ensidig person, kan vedkommende nok alt etter sin intelligens gå inn på saken, men sier i grunnen hele tiden: "Det der er bare et erkjennelsesspørsmål, det er bare intellektuelt. Det er ikke livets konkrete virkelighet, for da må jo noe gjøres". Og presis det samme overfor all kunst: "Ja, det er pent, - men naturligvis bare kunst ikke den konkrete livsvirkelighet som må være hovedsaken!" Hvorledes blir denne holdning beskrevet sett fra den motsatte ensidighet, fra forståelsens holdning?

"Han der handler jo i virkeligheten i blinde, har ingen anelse om hva han egentlig gjør. Resultatet blir kanskje helt anderledes enn han selv tror. Kanskje blir han uten å vite det dirigert, manipulert av bakgrunnskrefter, for han bryr seg jo ikke om å vite hva han gjør." På denne holdningsside er der et like stort spektrum av mulig heter: fra erkjennelsens ferd til de høyeste tinder, hvor uendelige horisonter åpner seg og hvor dybdene avsløres, - like til den drepende, negative kritikk, som nok gjennomskuer alle svakheter, men som også blir stående ved forstandens skarpe stikk, - det er med andre ord hele skalaen fra "Ørnen" til "Skorpionen", to dyre krets billednavn for en og samme mulighet, men sett fra to sider, vesenssiden (er kjennelsens ørnevinger) eller skyggen av samme kraft (skorpionens drepende stikk). På den andre siden er "Tyren" det majestetiske bilde av den fortettete, legemliggjorte viljevirkosomhet, enten det nu er den direkte tilsynekomst av det åndelige skapende, eller viljevirkosomheten er sunket ned i stoffets tyngde og drukner i uvesentlige trivialiteter. I den sosiale situasjon kommer "Ørnen"/"Skorpion en" til syne i hele skalaen fra erkjennelseskraften som virker formidlende slik at alle kommer til sin rett i samspillet ved at deres krefter og muligheter blir avsløret, - like til den parasitiske, manipulerende manager, som ved sin hensynsløse skarphet klarer å ordne det slik at andre blir hans marionetter som utfører arbeidet, mens han selv soper inn gevinsten.

Mellom disse to poler i dyrekretsen er der en annen like vesentlig mulighet: den umiddelbare begeistring, den spontane intensitet i øyeblikkets opplevelser i hvert sanseintrykk, i alle livets rike hendelser, den varme hengivenhet i alle livssituasjoner. Også her er der en like stor skala av muligheter, fra den varme følelse som blir et åpent resonansorgan for alt som toner frem i hele verdensaltet, - like til den forflatete sensualistiske estetiker, som hverken bryr seg om viljevirkosomhet eller forståelse, men bare dvæler i øyeblikkets raffinerte nydelse, hvor han da riktignok også føler seg som situasjonens "herre". Her er hele følelsens felt, "Løvens" verden.

Og overfor disse tre, "Tyren", "Løven" og "Ørnen" finner vi en fjerde, den avbalanserte harmoni mellom alle tre, samvirket av tenkning, følelse og vilje, hvor ingen av dem dominerer. Er ikke denne fjerde den mest fullkomne og høyt hevet over de tre andre ensidige ekstremer? I denne fjerde er der i virkeligheten en like stor

skala av muligheter. Det avbalanserte, utjevnete kan bestå i en utvisket sammenblanding, hvor man altså hverken er fugl eller fisk, noe konturløst utsvømmende, noe grått anonymt, som derfor bare blir formet av omstendighetene og bestemt av fremmede krefter. Men fra dette mest ufullkomne i den fjerde mulighets, i "Vannmannens" felt, er der en lang utviklingsvei frem til å realisere "Vannmannens" høyeste muligheter, den aktivt skapende harmoni mellom de tre sjelekrefter. Fra å være en utflytende tåke, som det ikke kommer noe selvstendig ut av, går veien til å bli en bevisst utjevvende tjener av helheten, den sosiale, selvoppofrende formidler.

Mellom disse fire hjørnefelt er der åtte andre i dyrekretsens ring. Og for alle gjelder det at det mest interessante er hvorledes det enkelte menneske forholder seg til disse muligheter på livsveien. I et kort riss kan de øvrige åtte karakteriseres to og to i deres polart motsatte egenarter!

I "Jomfruen" er "Løvens" begeistring dempet ned til eftertenksom inderlighet. Det bevares og beskyttes noe i det indre. Samtidig trer derved utenverdenen frem som kvalitetsfylt objektivt fenomen. Der oppstår et skille mellom ute og inne. I sin høyeste form: evnen å iakttå verdens fenomener fordomsfritt og samtidig å beskytte og pleie de egne muligheter, "barnet" i det indre. I sin laveste form: den ufruktbare "gamle jomfru", hvor det indre er uttørket, og hvor det ytre behandles pedantisk. Polart motsatt: I "Fiskene" finnes den strømmende forbindelse mellom inne og ute. I sin høyeste form: å stige inn i det som møter en som livsskjebne utenfra i hvert øyeblikk, slik at man helt åpent stiller seg inn i det, forbeholdsløst uten noen slags bakgrunnsforsikringer: "evig eies kun det tapte". I sin laveste form: Man mister hele tiden seg selv og blander seg opp i alle saker som man ikke har rede på.

To andre polariteter: I "Skytten" satser man beslutsomt alt mot det ene mål. Viljen treffer blinken effektivt. Handlingseffektivitet i sin edleste form, – og også eventuelt i sin maktbegjærlige, myrdende hensynsløshet. "Skytten" kan overvinne alle hindrende barrierer, men kan også gå over lik.

I "Tvillingene" har man derimot alltid minst to jern i ilden samtidig uten å gjøre noe skikkelig ferdig, for der er jo uendelige perspektiver, og hvorfor skal man begrense seg og gro fast i det ene, nærmeste? Så svever man da til værs i det virkelighetsfjerne, – eller når nettopp det store, befriende utsyn: Det suverene geni eller den virkelighetsfjerne fantast.

Både i "Krepsen" og "Stenbukken" dreier det seg om forholdet mellom fortid og fremtid, mellom det naturgivne og det nyskapende, men i en polart motsatt problematikk.

I "Krepsen" objektiviseres fortiden, det skapte, helt gjennomført til det avsluttende punkt, det helt døde. Derved oppstår der i det indre et fritt rom, et åpent felt, hvor så den nyskapende impuls kan sette inn i ren form. Det totale brudd i midten, – det kommer også direkte billedlig frem i Krepsens symboltegn, - gir muligheten for en bevisst avklaring av situasjonen, og for den nye impuls til handling. Men den åpnér også muligheten for avgrunnsangsten overfor det tomme hull, --noe som da straks fører til en ekstrem tendens til alle slags forsikringer ved hjelp av ytre panserskjold, klør og en privat, avsides hule som retrett. I "Stenbukken" derimot finner vi forvandlingens felt. Fortiden, det givne, blir her ikke objektivert som noe avsluttet, men som en oppgave man skal gjøre noe med, bearbeide, omsmelte. Alt som fins, kan bringes inn i forvandlingens strøm. Hvis noe mislykkes, kan det sikkert gjøres på en annen måte, slik at det allikevel lykkes. I sin høyeste form finner vi her den dyptgående forvandling, hvor hele mennesket stilles inn i forvandlingens strøm, inn i omsmeltningsprosessen. I sin laveste form: En hvilkensomhelst situasjon kan utnyttes opportunistisk til egen fordel.

Også "Vekten" og "Vedderen" er polart motsatte: I "Vekten" avbalanseres alt realistisk med like mange synspunkter på høyre og venstre vektskål. Det er dumt å ta parti for en bestemt sak. Det er noe godt i alt, hvis man bare ser nøye etter. I sin høyeste form: Den aktive toleranse, den gedigne sosiale rettferdighet. I sin laveste form: den som godtar alt som det er, og som derfor ikke kan ta initiativ til noe radikalt nyskapende. "Vedderen" derimot vil primært realisere noe nytt, og det er ikke tilstrekkelig å drømme om idealet. Det skal utføres slik at man kan se på resultatet som et faktum. Selvbevisstheten når her sin høyeste og laveste form fra den sterke individualistiske kraft til den egensindige stabukkdiktator.

Hvilken av de tolv adferdskvaliteter det enn gjelder, viser det seg at den naturgivne egenskap, retningstendens, som utfolder seg uhemmet og ubearbeidet, alltid blir mer og mer umenneskelig inntil den ender i den rendyrkede menneskekarikatur. Menneskedyrene trer frem. Man blir mer og mer asosial i sin spesialadferd, kommer lengre og lengre fra hverandre, og tørner mer og mer mot hverandre i disharmoni. Men for hvert dyrekretsbilletes felt er der en avgjørende "terskel", hvor man er utenfor eller innenfor. Utenfor terskelen i retning av de ekstreme dvremenneske-karikaturer drives man av kreftene. Innenfor terskelen beveger man seg, når kreftene stilles til disposisjon for helheten. De kastes da ikke bort, men blir ved selve terskeloverskridelsen forvandlet. De blir på en måte transparente. De virker ikke lenger tvingende, men blir verdifulle, uunnværlige gaver i en sosial sammenheng. Innenfor terskelen oppstår det sanne frihetsfelt. Hvert menneske har alle tolv

kraftmuligheter i seg. Men en av dem kan være mer toneangivende, kan derfor også være farligere, fordi man lettest kan drives av sted av en sterk tendens. Men den bærer da også nettopp den særlige mulighet i seg som man kan realisere, – en gave til helheten. Jo mer man bare graver i seg selv, så å si psykologiserer seg selv eller stiller "horoskop" over seg selv, kan man meget lett nettopp bli hengende fast i det ensidig uforløste. Jo mer man kan glemme seg selv i den objektive interesse for konkrete kulturoppgaver, jo mer blir ens egne krefter forløst, stillet inn i en meningsfull sammenheng. I dette frihetsrom på innsiden av terskelen kan der etterhvert oppstå et samspill av alle krefter mellom menneskene, det er et nytt "stjernekosmos" som derved blir skapt.

Hvorledes forholder nu den klassiske astrologi seg til dette frihetsfelt, denne "terskeloverskridelse"? Med den klassiske astrologi mener vi da ikke det trivielle nonsens man finner i avisers og ukebladets horoskopspalter og heller ikke de over et dusin forskjellige nuværende astrologiske skolers horoskop-utregningssystemer, som for øvrig i stor utstrekning innbyrdes utelukker hverandre. Vi mener her den klassiske astrologi, slik som den trådte frem i den hellenistiske tid for ca. 2200 år siden, som en nedfelling og sammenfatning av en tradisjon som da antagelig hadde levet i mer enn tusen år i Egypten og i rikene mellom Eufrat og Tigris. Hos Berossos, Nechepso og Petosiris like til Klaudios Ptolemaios (i 2. århundrede etter Kristus) taler dyrekrets-billedenes og planetenes sprog med en stor kvalitetsfylde, men helt og holdent som krefter som virker bestemmende fra de kosmiske vidder, utenfra og inn i mennesket. Dette hellenistiske astrologiske verdensbillede er maksimalt deterministisk. Man synes å være overbevist om at hvis man bare kunne tolke dette kosmiske sprog tilstrekkelig nøyaktig, ville man kunne vite hvorledes alt kom til å skje på jorden i alle enkeltheter, altså: alt bestemt utenfra og ovenfra. Menneskehandlingene er da bare sluttprodukter. Som Manilius sier i sitt astrologiske kompendium, (skrevet i tiden under keiser Augustus): *Fata regunt orbem certa stant omnia lege.* (Skjebnen behersker verden, alt står lovmessig fast). Der er da ingen selvstendig frihet i de enkelte mennesker. Dette deterministiske astrologiske verdensbillede vant stor popularitet i det romerske keiserrike. Det gjennomtrengte i virkeligheten hele samfunnet, og passet utmerket godt til det hierarkisk autoritære keiserrikes sosiale orden. At det samtidig pro forma var demokratisk republikansk var jo bare en fasadekulisse som hørte med til den gjennomført hykleriske grunntone, et trekk som lett får en til å tenke på vår egen tid. Keiseren var den sosiale pyramides topp, og han figurerte da også som representanten for de kosmisk-guddommelige krefter på jorden. Alle keiserne fra Augustus til Hadrian (unntagen Trajan) var astrologiske i sin livsholdning. (Sueton og Tacitus gir mange beskrivelser av dette og også av keiserlige dekreter mot astrologer, det vil si mot ubehagelige, "ville" astrologer, som f.eks. var frekke nok til å forutsi keiserens dødsdag. Det var bare de keiserlig-sinnete astrologer som ble godkjente).

De urkristne menigheter kom fort i et dyptgående spenningsforhold til hele dette keiserlig-astrologiske verdensbillede. Hvis det ovenfra-bestemte deterministiske verdensbillede var sant var det kristne budskap, den kristne kjærlighet, det kristne menneskes indre frihet en illusjon. Man kan si: det astrologisk-deterministiske verdensbillede er maksimalt antikristent. Men skulle så de kristne avvise stjerneverdens billedsprog fullstendig? (Var der ingenting i alt dette?) Der hersket faktisk stor strid og uvisshet. om dette blant de kristne i de første århundreder. Noen ville forkaste det radikalt. Origenes (ca. 185 - 254) prøvde å finne en ny holdning til problemet ved å si: Stjernene bevirker ikke noe på jorden, de bare viser noe, de er en skrift. Men for å kunne forstå skriften, må man kunne lese den. Og det kan bare englene, sa Origenes. Han hevdet altså at man må ha en høyere bevissthetsgrad enn den vanlige menneskelig forstandskombinerende for å kunne lese stjerneskriften, man kan ikke regne ut hva den betyr ved å se på horoskopet og bruke et eller annet system. Og fremfor alt: det som i tilfelle kan "leses", er ikke tvingende utenfra, det er muligheter og oppgaver. Vi ser at Origenes har sans for det menneskelige frihetsfelt, at han har den dypeste respekt for innholdet i det som er skjult i stjernenes skrift men at han henviser lesningsmuligheten til englene. Etter ham kan man så iakttå et uavgjort åndens kampfelt omkring disse livsgåter i de neste kristne århundreder. Men så kommer der et nytt, sterkt innslag med Muhammeds Islam. I sin ortodokse form er den helt fatalistisk-deterministisk og passet derfor som hånd i hanske til det astrologiske verdensbillede. Astrologien fikk derfor her en ny høykonjunktur fra Bagdad over Kairo til Cordova, men overskrider også grensen til den kristne kulturverden og blomstrer opp ved Alfons den X.s jødiskkabbalistisk pregete hoff i Madrid (1252-1284). Og derfra var veien åpen inn i hele Europa, hvor astrologien igjen gikk til topps (f.eks. hos pave Julius II, fra 1503 til 1513).

Martin Luther som først trodde på astrologien, avviste den derefter som rene narrestreker, eller uttrykt i hans vanlige kolerisk-saftige sprog: "Es ist ein Dreck um ihre Kunst", mens hans venn Philipp Melanchton helt ut er inne i det astrologiske verdensbillede og fordyper seg i det kosmiske billedsprog, men fremfor alt interesserer seg for det lys som skinner i menneskets eget indre og som kan forandre og forvandle alle kosmisk givne situasjoner og krefter. Men den passivt deterministiske astrologi var den mest populære i de brede lag av befolkningen, enten den var katolsk eller protestantisk.

Med den naturvidenskapelige, eksperimentelt-rasjonalistiske holdning som vinner frem i den nyere tid, skyves naturligvis hele det kosmiske dyrekrets-billedspråk til side som innholdsløst prat. Men akkurat her kan man iakttatte noe interessant: kvalitetsfylde i det kosmisk-astrologiske billedspråk feies bort, men det deterministisk-fatalistiske verdensbilde beholdes like ekstremt som i den arabisk-islamitiske versjon. Nu skal man være helt og holdent bestemt av "arv og miljø", faktorer som er gitt på forhånd og utenfra. Vi ser hvor dypt denne innstilling sitter. Når er det i virkeligheten denne beskrivelse passer helt, at man er bestemt av krefter som virker uten at frihetsfeltet betyr noe som helst? Det er i den tiden man er et embryo i mors liv. Da stemmer for så vidt det deterministiske bilde. Men man fortsetter jo ikke å være et embryo, totalt avhengig og bestemt av de krefter som virker ubevisst. Man blir født, reiser seg, begynner å gå, å tale, å tenke og er omsider så smått på vei til å bli et voksent, myndig og ansvarsbærende menneske, hvor først frihetsfeltet i egentlig betydning i gradvis økende styrke kan utvikles. Men det ser ut til at man nødvendig vil bli voksen, ansvarsbærende og fri. Man vil helst fortsette å være bestemt av mer eller mindre anonyme krefter utenfra. Man vil ikke ta det anstrengende og farefulle skritt over "terskelen" inn i frihetsfeltet. Man vil tilbake til mors skjød. Og så sier man: alt er bestemt av arv og miljø. Eller så sier man: alt er bestemt av horoskopet. Det er bare to forskjellige former for at man lengter tilbake, den store nostalgi. Og særlig typisk inkonsekvens møter vi der hvor et helt ut deterministisk verdensbilde kombineres med politiske frihetskrav. Man vil og man vil ikke. Men dette helt ut berettigede, dypt forankrede krav om frihetsmuligheter for alt åndsliv er bare meningsfullt, innholdsrikt, når det åndelige finnes som noe konkret virksomt, noe skapende i menneskets eget indre, og når det blir tatt helt på alvor i full konsekvens, slik at betraktningen gjennomføres fra det åndelig skapende helt ut til alt det som viser seg som materielle sluttprodukter i hele verden. Ellers glipper ånd og materie fra hverandre, og en av dem, eller retttere sagt begge, mister sin egentlige kvalitet.

Fra den åndelige vesenskjerne stråler åndsinnholdet frem, går over i virksomhet, og virksomhetsprosessen munker ut i relativt utformete produkter, den skapte form i det fysisk-stofflige, det mest utvendiggjorte. Betrakter vi denne skala av eksistensmuligheter, som en rekke av sfærer, får vi det som er den opprinnelige billedsymbolbetydning av planetsfærene, mellom dyrekretsens stjernehimmel ytterst og jorden i midten. Mens dyrekrets-urbilledene har de forskjellige kvaliteter som en struktur av kretssektorer, hvor alle 12 er likeverdige i forhold til sentrum, taler planetenes språk anderledes: det er en gradskala av eksistensmuligheter fra det rent åndelige til det fysisk-utvendiggjorte. - I denne sammenheng er også "solsfæren" og "månesfæren" innordnet i skalaen: Saturn, Jupiter, Mars, Sol, Venus, Merkur, Måne. - Det kopernikanske verdensbilde har en helt annen funksjon. Det gjelder i sin helhet det tredimensjonale, kvantitative synspunkt, hvor selvsagt den kopernikanske struktur, eller retttere sagt en modifisert form av den opprinnelige kopernikanske struktur, er den mest gyldige. Planetene som fysikalske omkringsvirrende kuler i kopernikansk orden, er i sin helhet bare "jord-spektet", det nederste trinn på den nevnte sfære skala, et meget viktig trinn, men nettopp bare det nederste.

Ser vi planetsfæreordenen som denne kvalitative himmelskala, får den et tredobbelt betydningsperspektiv. Først er det menneskesjelen som stiger ned fra den sfære, hvor de guddommelig skapende vesenskjerener lyser, ned til jordlivet gjennom fødselen. Så er det menneskesjelen som etter døden har fjernet seg fra det fysiske legeme, som derved er blitt et lik som går i oppløsning, og hvor så alt det som har vært gjennomgått i jordlivet, blir løftet opp i en lutringsprosess, hvor alt kan avklares og modnes, hvor det vesentlige kommer renere og renere frem. Det er menneskesjelens vei etter døden gjennom planetsfærenes riker til den rent åndelige verden. Og med fruktene av alt det som slik er modnet, kan menneskesjelen igjen stige ned til et nytt jordliv, hvor en ny utviklingsetappe kan begynne. Og for det tredje kommer så alt dette forvandlet frem i selve jordlivet, hvor nu planetsfærenes kvaliteter viser seg fra enda en ny side som livsaldrene:

Månen: 0 - 7 år, Merkur: 7 - 14 år, Venus: 14 - 21 år, Solen: 21 - 42 år, Mars: 42 - 49 år, Jupiter: 49 - 56 år, Saturn: 56 - 63 år, - og for resten av livet det som rager ut over Saturnsfæren.

I denne skalas syv trinn er der en helt annen lovmessighet enn i den 12-delte sirkelstruktur i dyrekrets-billedspråket. I syvtrinnskalaen er der et avgjørende midtfelt: Solens felt. Der er tre over og tre under, eller tre foran og tre etter. Det er en tidsrekkefølge, mens tolv-tallet markerer en romstruktur. I syvtrinnskalaen er der tre innledende skritt, så kommer det toneangivende midtfelt, og så følger tre fullendende skritt.

La oss se på livsaldersetappene fra dette synspunkt. De tre første gir hele livets grunnlagsmuligheter. Hvilken harmonisk sunnhetskraft er der i det fysiske legemes utvikling i de første syv år, eller hvilke disharmoniske skavanker er her allerede innarbeidet i det fysiske grunnlag? Hvilken bevegelig åpen læreevne vekkes i småskolealderen fra 7 til 14 år, eller hvilken avstumpet passivitet i oppfattelsesevnen eller forvirret vimsing kommer her til syne? Hvilken varme er der i begeistringsevnen, hvilken entusiastisk hengivenhet for idealene, hvilken kjærlighetsevne overfor hele verden er der i ungdomsalderen fra 14-21 år, eller hvilken skuffet resignasjon, hvilken fordreiet selvopptatthet viser seg? Månen, Merkur og Venus kan slik vise seg i gunstige og i hemmende posisjoner i de første tre livsperioder. I alle tilfelle er dette felt av livet preget av overveiende, sterk

nødvendighet. Barnet og ungdommen er på vei til frihet. Men den virkelige indre frihet kan først realiseres ut fra den fullvoksnes bevissthet i solfeltet fra 21 til 42 år. I dette livsavsnittet kan man meningsfullt stille spørsmålet: Og hvorledes har du så tatt fatt på å omsmelte, forvandle, videreutvikle dine muligheter fra de første livsperioder? Her er det den omtalte "terskel" blir aktuell. Lar jeg de naturgitte tendenser bare leve seg ut, eller løftes de bevisst inn i en ny sammenheng som instrumenter, som organer, som ingredienser i en høyere sosial sammenheng? Det er "Sol"-feltet.

Og så følger konsekvensene:

Med aktiv styrke kan man så i 42-49 års alderen stille seg skapende inn i det sosiale arbeid. Alt hva man kan, får her en ny sosial slagkraft, virkekraft. Det er "Mars"-feltet. Men er ikke Mars aggressiv, destruktiv, ødeleggende, krigersk? Jo, ganske sikkert. Men det er den negative, ofte forekommende slagskyggeside av Marsfeltet. Der hvor man ikke går gjennom Sol-feltets forvandling i midten av livet, havner man enten i en lammet passivitet eller i en antisosial slagkraft, - den negative Mars-kraft som utfolder seg ved å puffe andre til side.

Og så følger Jupiterteltet. Kunnskapene er blitt til visdom gjennomtrengt av livserfaring, moden livsvisdom med sosial, forløsende funksjon. Men er det livets faktiske virkelighet? Får vi ikke her heller se det eldre menneskes kjølige, praktisk-"nyttige", tørr-filistrøse blikk? Det er igjen den vanlige skygge som viser seg når man har fulgt Bøygens ord og har gått utenfor forvandlingsfeltet.

Endelig følger den meget baktalte "Saturn". Hvor meget har man ikke i tidenes løp tilskrevet Saturn av negative innflytelser: Sklerose, melankoli, pessimisme, nederlag, ulykker. Der er ikke ende på all den destruktive elendighet som her er hopet opp. Og det kan alt sammen være riktig nok. Man kan jo iaktta at der faktisk i mange menneskers liv kommer meget av dette. Det er den negative slagskygge av Saturn-feltet fra 56-63 års alderen. Der hvor forvandlingsfeltet er forblitt utviklet eller bare antydnet i midten av livet, kommer her uvegerlig alle de destruktive fenomener i full styrke frem på livets scene. Men er forvandlingskraften sterk nok, slik at den virkelig gjelder hele menneskets eksistens, trer her hele mennesket frem, og stiller seg selv som en gave, en menneskelig realitet inn i den sosiale sammenheng. Når et slikt eldre menneske kommer inn døren, merker man at luften i rommet blir anderledes. Hele situasjonen får en ny kvalitet bare dette menneske er til stede.

Der hvor de tre første, "Månen", "Merkur" og "Venus", blir liggende uforløst eller raser skjevt ut, kommer de tre siste frem i sine negative former. Der hvor de tre første blir forvandlet, åpner der seg befriende perspektiver hvor det sosialt skapende virker.

Og alle disse syv livsfasefunksjoner er egentlig hele tiden virksomme, bare i forskjellig styrke til forskjellige tider, snart i forgrunnen, snart i bakgrunnen. Og de kan alle syv stå i de forskjelligste forhold til det som lyser frem i dyrekrets billedenes sprog i de mest varierte styrkegrader og særlig med de mest forskjellige kvalitetsfarver: "Venus" i "Jomfruens" felt, "Saturn" i "Løvens" felt, etc. – Jo mer man arbeider seg inn i disse urbilleders sprog, kommer der frem dypere perspektiver i menneskelivet. Og det vesentlige i det nye som skapes mellom menneskene, trer sterkere og sterkere frem som et vordende sosialt kosmos ut fra frihetens forvandlingsfelt, hvor svakt og ufullkomment det ennå måtte vise seg, mens all deterministisk-fatalistisk tolkning viser seg som like meget feilaktig som direkte hindrende, idet den ubevisst søker å konservere noe som langt på vei har hatt sin gyldighet for tusener av år siden, før den individuelle menneskelige frihet trådte frem som en aktuell livskraft.

Jo mer man arbeider med dette, får man mer og mer respekt for dybden i disse urbilleders sprog og gjennomskuer det fullstendig malplasserte, ja like frem meningsløse i alle de overfladiske astrologiske utregningssystemer. Et hvilket som helst utregningssystem er i dette felt prinsipielt ikke adekvat. Det man kan registrere i en eller annen konstellasjon på stjernehimmelen, er i alle tilfelle det helt utvendiggjorte fysiske produkt. Det det her gjelder å trenge frem til, er de åndelige virkende krefter. Da må man først lære å lese skriften. Og da leser man feil straks man begynner å regne ut. Fremfor alt må man spørre: Hvor virker det vesentlige akkurat nu? Og da kan man forgjeves stirre opp mot de blinkende stjerner, hvis man vil finne sitt vesens kjerne, sin bestemmelse og virkekraft et sted der ute. Da havner man i den romantisk, -ironisk-melankolske stemning som vi f.eks. finner hos Heinrich Heine (i hans "Romanzero"):

Traurig schau ich in die Höh',
Wo viel tausend Sterne nicken
Aber meinen eignen Stern .
Kann ich nirgends dort erblicken.

Hat im güldnen Labyrinth
Sich vielleicht verirrt am Himmel,
Wie ich selber mich verirrt
In dem irdischen Getümmel.

Dypt mismodig ser jeg hen
dit hvor tusen stjerner blinker,
men min egen stjernevenn
hverken lyser eller vinker.

Har min stjerne gått seg vill
i den store, fjerne himmel,
slik som jeg i livets spill
gikk meg bort i verdens vrimmel?

Stjerneverdenen har en gang i et urbilledsprog talt med bestemmende kraft inn i menneskelivet. Menneskene har rykket seg løs og trer mer og mer inn i frihetsfeltet. Der hersker til å begynne med full forvirring og destruksjon. Men det er en gjennomgangsfase. Tiden er snart inne til at menneskene selv begynner å tale sosialt skapende med hele fylde av det opprinnelige urbilledsprogs kvaliteter. Et nytt kosmos er i ferd med å oppstå.

Oversatt av L.W.

Førsteutgave:

Libra, Oslo, 1974/1

Versjon av:

07.05.2010

www.joergensmit.org er webbadressen til material av og om Jørgen Smit.
Biografisk material, utgivelser, foredrag, arbeidsplasser o.s.v. utgitt av Rembert Biemond

